

امریکاست. بنابراین ما باید طوری سیاست خود را تنظیم کنیم که از اسارت بیرون بیاییم و بتوانیم این سیستم را دور بزنیم. ما داریم این کار را می‌کنیم. دنیا هم در تلاش است تا این کار را بکند. بیش از چندین سال است که ایران در این زمینه بسیار متبحر شده است. امروز برای ما تحریم ممنوعیت نیست بلکه هزینه است. ما داریم از فرصت‌های دنیا استفاده می‌کنیم. امروز هیچ کالایی در دنیا نیست که برای ما قابل دسترس نباشد. حتی اگر در آمریکا و کانادا تولید شود. وقتی پول داشته باشید می‌توانید کالا را به داخل کشور برسانید. اما هزینه بالا می‌رود. پس باید تمام تلاش‌مان این باشد که هزینه‌های خودمان را پایین بیاوریم. نقل و انتقالات بانکی به‌صورت رسمی خیلی مشکل است ولی ما این کار را از طریق غیررسمی انجام می‌دهیم. روش کالا به کالا هم امروز در کشور اجرا می‌شود. تقریباً می‌توان گفت که همه کشورهای طرف تجاری ما از آن استقبال می‌کنند. کشورهایی که ما به آنها مراجعه می‌کنیم قبلاً به ما کالایی را می‌فروختند اگر امروز از آنها نخریم شدت ضرر می‌کنند. ما می‌گوییم که اگر می‌خواهید این کالا را به ما بفروشید و همچنان ما بازار شما باشیم راه آن این است که جنس مورد نیازتان را ما تأمین کنیم. ما از طریق تهاتر می‌توانیم در چرخه‌های تولید هم قرار بگیریم.

■ چرا با توجه به ضرورت جاری و نیازهای کنونی کشور رویکرد تهاتری چنان که باید مورد توجه قرار نمی‌گیرد و بعضایک نگاه منفی در داخل نسبت به آن وجود دارد؟

تمایل به تهاتر کم و سازوکار و اراده لازم در سازمان‌های دولتی برای تهاتر ضعیف است. حالا من دلایل آن را نمی‌گویم؛ چون مطلوب نیست و نمی‌خواهم وارد آن مباحث شوم. دولت باید واحدهای صادرکننده و واردکننده را وادار کند تا به سازوکار تهاتر به‌صورت جدی توجه کنند. اگر این کار انجام شود هم صادرات ما با سرعت افزایش پیدا خواهد کرد، هم به نیازهای وارداتی ما بهتر پاسخ داده خواهد شد. به‌هر حال ما کشوری هستیم که بخش عمده‌ای از تولیدات مان متکی به واردات مواد اولیه و ماشین‌آلات است. ما باید پاسخگوی نیاز واردکننده‌ها باشیم.

■ مصداقی می‌فرمایید که این تهاتر به چه طریقی انجام می‌گیرد؟

من قطعاً وارد مصداق نمی‌شوم. چون امریکایی‌ها به طرف‌های تجاری ما فشار می‌آورند و آنها را تحت فشار قرار می‌دهند. ولی ما به هر کشور طرف تجاری خود پیشنهاد تهاتر دادیم که امکان تأمین کالای مورد نیازشان را داشته‌ایم مورد استقبال واقع شد.

■ حتی اروپا؟

بله. اروپا هم جزو همین مصداق است. واردات ماشین‌آلات از اروپا به ایران هرگز قطع نشد ولی با روش‌هایی که تجربه کردیم هیچ جای دنیا برای ما محدودیت نیست. حتی کشورهای انگلوساکسون که دشمنان اصلی ما هستند هم در این حلقه قرار می‌گیرند و ما محدودیتی برای تأمین کالا از این کشورها نداریم. ولی باز هم بگویم که بحث هزینه و انتخاب ما مطرح است؛ یعنی باید انتخاب کنیم که برویم کالایی را که چندین برابر قیمت در یکی از کشورهای انگلوساکسون تولید می‌شود، بگیریم یا همان کالا را از شرکتی که در یک کشور دیگر تولید می‌شود، تهیه کنیم.

■ تغییر رویکرد سیاست اقتصادی ایران که در روند مناسب‌دیتیل‌ماتیک ایران با زتاب چشمگیری یافته است با انتقاداتی جدی در داخل کشور همراه بوده است. خصوصاً موضوع موافقتنامه راهبردی ایران و چین که هنوز به مرحله

نهایی نرسیده است و به تعبیر مخالفان در نتیجه تنگنا و اضطراب کشور در دستور کار قرار گرفته است.

این سند همکاری یک شاهکار سیاسی - اقتصادی است. چرا؟ ببینید واکنش دشمنان ما مانند آمریکا و انگلیس و رژیم صهیونیستی در برابر این سند چه بود؟ خیلی ساده است. منیات و ذهنیت‌شان هم روشن شد. غربی‌ها به سرکردگی انگلوساکسون‌ها به دنبال فشار بر ایران برای (۱) عدم پیشرفت و (۲) افتادن به روزمرگی هستند. این دو خطر جدی برای ایران است. مبتلا شدن به روزمرگی و ندیدن تحولات منطقه و جهان و دچار روزمرگی شدن، نتیجه‌اش عدم توسعه است. این سند همکاری درست ضد این دو اتفاق است و عصبانیت آنها هم دقیقاً به همین دلیل بود. آنها به این دلیل که ایران تحت فشارهای بی‌نهایت و حداکثری در مدیریت امور اقتصادی خود به یکباره با یک طرف تجاری خویش به چنین چارچوب همکاری اقتصادی رسید، دچار نارضایتی عمیق شدند. به نظر من این کار یکی از موفقیت‌های بزرگ دولت آقای روحانی است.

■ برخی می‌گویند امتیازاتی که ایران به موجب این توافقنامه به چین واگذار می‌کند، نامتوازن است.

اولاً حتماً کسانی که این مطلب را گفتند نمی‌دانند که ماهیت این سند همکاری چیست. اصلاً چنین مواردی در این سند وجود ندارد. این یک سند و چارچوب همکاری‌های بسیار متوازنی است که دو طرف در همه بندهای آن جهت تصمیم‌گیری بر اجرا یا عدم اجرا اراده کامل دارند بررسی شرایط در هر زمان برای دو طرف بسیار مهم است و جزو روح این سند و چارچوب همکاری محسوب می‌شود. فکر می‌کنم کسانی که با روح این سند همکاری آشنا نیستند قضاوت‌هایی می‌کنند - البته منظورم دوستان ما هستند، یکسری دشمنان همیشه هستند که تکلیفشان معلوم است شما هر کاری کنید ایراد می‌گیرند - ولی الان خطاب به دوستان است. کسانی که دلشان برای توسعه ایران می‌تپد بدانند که این یک سند بسیار متوازنی است ضمن اینکه فعلاً در حال آماده و نهایی شدن در طرف ماست. این سند همکاری در طول مذاکرات ممکن است خیلی تغییر شکل پیدا کند که باید منتظر باشیم تا مذاکرات آن آغاز شود.

■ آیا انعقاد چنین موافقتنامه‌هایی با سایر کشورها از جمله روسیه هم در دستور کار است؟

من وارد مصداق نمی‌شوم. کشورهای دیگر هم هستند. ما درباره هر کشوری که احساس کنیم روابط تجاری و سیاسی و فرهنگی ما با آن به یک بلوغ جدی و لازم رسیده باشد، حتماً سند همکاری از این نوع را امضا می‌کنیم. ایران کشوری است که در مورد سیاست خارجی و اقتصاد خود به‌صورت مستقل تصمیم می‌گیرد و این سند هم از تصمیمات بسیار درست بود و امیدواریم بندهایی که در سند همکاری ایران و چین آمده و برای توسعه اقتصادی کشورمان بسیار مهم است، به نتیجه عملیاتی برسد. چین رقیب بسیار جدی قدرت‌های مطرح دنیا از جمله امریکا است و در حوزه تجارت و صنعت در همه دنیا حضور دارد و در خود امریکا پروژه‌های بسیار عظیمی توسط شرکت‌های چینی اجرا می‌شود.

■ آیا از مجموع صحبت‌های شما پیرامون پیگیری سیاست اقتصادی بدون انکابه در آمد نفتی، تنوع بخشی به بازارهای هدف صادرات ایران و دور زدن تحریم‌ها می‌توان این گونه برداشت کرد که اقتصاد ما می‌تواند بدون آسیب جدی از این سال بحرانی و سخت عبور کند؟ بویژه آنکه افزون بر فشارهایی که امریکا تاکنون وارد کرده چه بسا دور جدیدی هم از تحریم‌های جدید علیه ایران در راه است تا ایران را

بیش از هر زمان دیگری در تنگنا قرار دهد.

من اصلاً خوشبینانه صحبت نکردم بلکه براساس واقعیات حرف زدم. ما ظرفیت‌های زیادی در حوزه معدن، صنعت، کشاورزی و از همه مهم‌تر نیروی انسانی قوی داریم. ما در حوزه دانش‌های بنیادی با توجه به مشکلات و موانع در حد معجزه کار می‌کنیم. چند کشور در زمان کرونا توانستند در تولیدات و ابتکارات به پای ما برسند؟ اگر الان راه صادرات باز شود خواهید دید که کارهای ما در دنیا نمایش داده می‌شود. بنابراین اگر ما با همین ظرفیت که در حال کار هستیم، کار کنیم براحتی می‌توانیم امسال را بگذرانیم. ولی ما همیشه نباید به دنبال روزمرگی باشیم. ما امسال را می‌گذرانیم؛ اما برنامه‌ریزی ما باید برای سال‌های آینده باشد. اگر ما

سیستم بانکی و اقتصاد بین‌الملل اسیر دلار امریکا است. بنابراین ما باید طوری سیاست خود را تنظیم کنیم که از اسارت بیرون بیاییم و بتوانیم این سیستم را دور بزنیم. ما داریم این کار را می‌کنیم. دنیا هم در تلاش است تا این کار را بکند. بیش از چندین سال است که ایران در این زمینه بسیار متبحر شده است. امروز برای ما تحریم ممنوعیت نیست بلکه هزینه است. ما داریم از فرصت‌های دنیا استفاده می‌کنیم. امروز هیچ کالایی در دنیا نیست که برای ما قابل دسترس نباشد. حتی اگر در آمریکا و کانادا تولید شود. وقتی پول داشته باشید می‌توانید کالا را به داخل کشور برسانید. اما هزینه بالا می‌رود. پس باید تمام تلاش‌مان این باشد که هزینه‌های خودمان را پایین بیاوریم.

از همین ظرفیت‌های کم خود هم استفاده کنیم از امسال عبور می‌کنیم و باید ببینیم که چه برنامه‌ای برای سال ۱۴۰۰ به بعد داریم. ما به تغییرات ساختاری جدی، تمرکز و هماهنگی بیشتر مجلس و دولت نیاز داریم.

■ اما به نظر نمی‌رسد که مجلس یازدهم چندان با دولت آقای روحانی همراهی داشته باشد.

من به اصل وجود انتقاد اعتقاد دارم و معتقدم بدون نقد، شاهد توسعه و رشد نخواهیم بود. کشورهای توسعه‌یافته با همین اساس رشد کردند. مجلس هم در کنار سایر نهادها و رسانه‌ها باید نقدهای خود را مطرح کند ما نیز در وزارت امور خارجه باید خود را اصلاح و تقویت کنیم اما در کنار آن، منتقدان باید راهکار هم بدهند و